

SPLOŠNA MATURA IZ PREDMETA SOCIOLOGIJA V LETU 2018

Poročilo DPK SM za sociologijo

Definicija sloga: P besedilo:
Obojestransko

Vsebina

1	Struktura kandidatov.....	2
1.1	Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih	3
1.2	Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz sociologije – primerjava po letih	4
1.3	Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2018.....	6
2	Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2018....	7
2.1	Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah.....	7
2.2	Meje med ocenami.....	9
2.3	Porazdelitev dosežkov po ocenah	10
3	Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2018.....	12
4	Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM	14
4.1	Vsebinska analiza dosežkov pri zunanem in notranjem delu izpita	14
4.2	Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita	15
4.3	Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih.....	15
4.4	Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov	18
4.5	Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah	21
5	Zunanje ocenjevanje in ugovori.....	21
5.1	Zunanje ocenjevanje	21
5.2	Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene.....	21
6	Povzetek.....	22
6.1	Ocena uspeha kandidatov	22
6.2	Ocena kakovosti izpitnih pol.....	22
6.3	Druge ugotovitve	23

Avtorja:

mag. Mirjam Počkar, glavna ocenjevalka za sociologijo

dr. Marina Tavčar Krajnc, predsednica DPK SM za sociologijo

Poročilo je potrdila DPK SM za sociologijo na svoji 1. korespondenčni seji 27. 09.–02. 10. 2018.

Ljubljana, september 2018

1 Struktura kandidatov

Statistične podatke za kandidate, ki so se udeležili **spomladanskega izpitnega roka splošne mature**, prikazujemo ločeno glede na njihovo strukturo:

a) **referenčno skupino SM** predstavljajo redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, 21-letnikov, odraslih in poklicnih maturantov). Na dosežkih te skupine se postavljajo tudi meje med ocenami.

Okrajšava: ref. skup. SM;

b) **kandidate SM** (ref. skup. SM + ostali SM) predstavljajo tisti, ki opravljajo splošno maturo (brez kandidatov poklicne mature, ki opravljajo posamezni izpit splošne mature). To so:

- referenčna skupina SM (redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo) in
- **ostali SM**, to so:
 - kandidati z maturitetnim tečajem,
 - 21-letniki,
 - odrasli,
 - kandidati, ki popravljajo eno ali dve negativni oceni,
 - kandidati, ki opravljajo SM ponovno v celoti,
 - kandidati, ki opravljajo SM v dveh delih, in
 - kandidati, ki izboljšujejo oceno.

Okrajšava: kandidati SM;

c) **kandidate PM** (kandidati poklicne mature s posameznim izpitom pri splošni maturi) predstavljajo tisti, ki ob poklicni maturi (štirje predmeti) dodatno opravljajo posamezni izpit SM.

Okrajšava: kandidati PM.

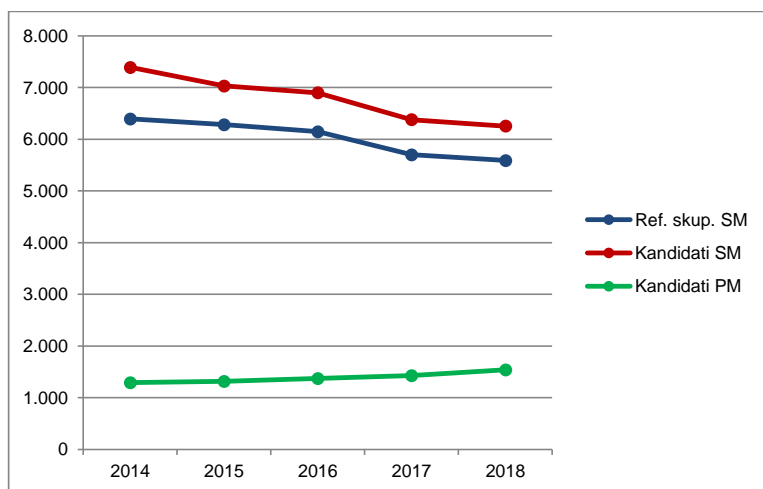
1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih

Preglednica 1.1.1 in slika 1.1.1 prikazujeta primerjavo števila udeleženih kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2014 do 2018. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2014–2018

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2014	6.396	7.389	1.294
2015	6.283	7.033	1.317
2016	6.145	6.899	1.373
2017	5.699	6.379	1.429
2018	5.589	6.255	1.544

Slika 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2014–2018

Vir: Državni izpitni center, 2018

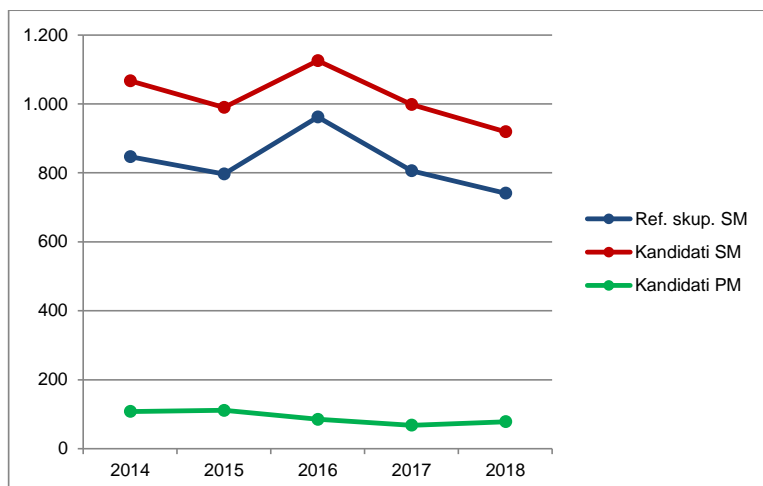
1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz sociologije – primerjava po letih

Preglednica 1.2.1 in slika 1.2.1 prikazujeta primerjavo števila kandidatov, ki so opravljali sociologijo v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2014 do 2018. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz sociologije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2014–2018

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2014	847	1.067	108
2015	797	990	111
2016	962	1.125	85
2017	806	998	68
2018	741	919	78

Slika 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz sociologije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2014–2018

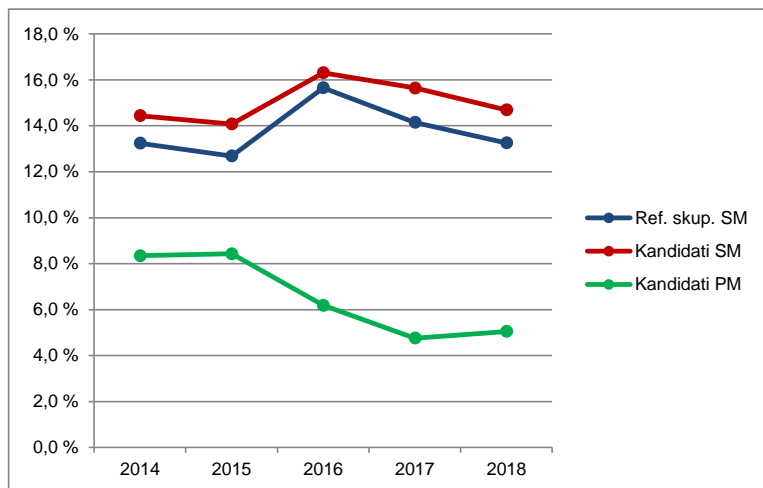
Vir: Državni izpitni center 2018

Preglednica 1.2.2 in slika 1.2.2 prikazujeta primerjavo deleža kandidatov, ki so opravljali sociologijo (preglednica 1.2.1), glede na udeležene kandidate v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2014 do 2018 (preglednica 1.1.1). Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz sociologije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2014–2018

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2014	13,2 %	14,4 %	8,3 %
2015	12,7 %	14,1 %	8,4 %
2016	15,7 %	16,3 %	6,2 %
2017	14,1 %	15,6 %	4,8 %
2018	13,3 %	14,7 %	5,1 %

Slika 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz sociologije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2014–2018

Vir: Državni izpitni center, 2018

1.3 Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2018

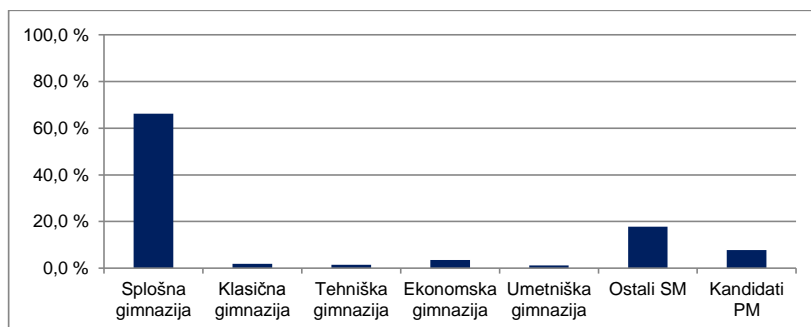
Preglednica 1.3.1 in slika 1.3.1 prikazujeta število in delež kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2018. Podatki so prikazani po strukturi kandidatov. (Redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura in predstavljajo referenčno skupino SM, so dodatno razdeljeni tudi na izobraževalne programe.)

Preglednica 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2018

	Število	Delež
Splošna gimnazija	660	66,2 %
Klasična gimnazija	19	1,9 %
Gimnazija	679	68,1 %
Tehniška gimnazija	15	1,5 %
Ekonomska gimnazija	35	3,5 %
Umetniška gimnazija	12	1,2 %
Strokovna gimnazija	62	6,2 %
Ref. skup. SM	741	74,3 %
Ostali SM	178	17,9 %
Kandidati SM	919	92,2 %
Kandidati PM	78	7,8 %

gimnazija = splošna gimnazija + klasična gimnazija
 strokovna gimnazija = tehniška gimnazija + ekonomska gimnazija + umetniška gimnazija
 ref. skup. SM = gimnazija + strokovna gimnazija
 kandidati SM = ref. skup. SM + ostali SM

Slika 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2018

Vir: Državni izpitni center, 2018

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2018

2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah

Preglednica 2.1.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah pri sociologiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2018 v posamezne razrede/intervale, ki obsegajo pet odstotnih točk (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.1.2 in slika 2.1.1 pa delež kandidatov, ki so dosegli manj odstotnih točk od zgornje meje razreda (tj. relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

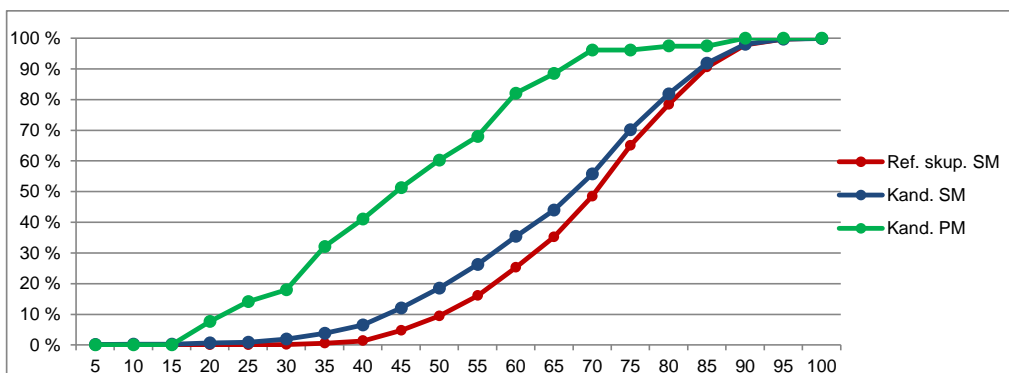
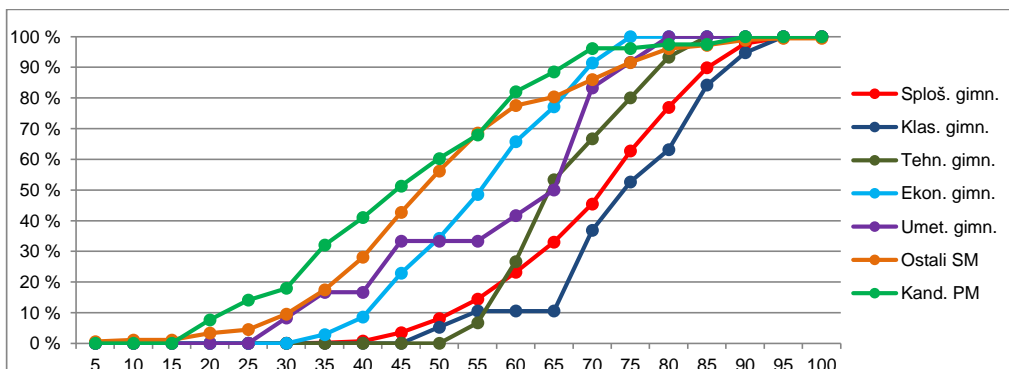
Preglednica 2.1.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
0-5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
6-10	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
11-15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16-20	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	6
21-25	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	5
26-30	0	0	0	0	0	1	1	1	10	9	3
31-35	1	0	1	0	1	1	2	3	17	14	11
36-40	4	0	4	0	2	0	2	6	25	19	7
41-45	18	0	18	0	5	2	7	25	51	26	8
46-50	30	1	31	0	4	0	4	35	59	24	7
51-55	42	1	43	1	5	0	6	49	71	22	6
56-60	58	0	58	3	6	1	10	68	84	16	11
61-65	65	0	65	4	4	1	9	74	79	5	5
66-70	82	5	87	2	5	4	11	98	108	10	6
71-75	114	3	117	2	3	1	6	123	133	10	0
76-80	94	2	96	2	0	1	3	99	107	8	1
81-85	85	4	89	1	0	0	1	90	92	2	0
86-90	52	2	54	0	0	0	0	54	57	3	2
91-95	13	1	14	0	0	0	0	14	15	1	0
96-100	2	0	2	0	0	0	0	2	2	0	0
SKUPAJ	660	19	679	15	35	12	62	741	919	178	78

Preglednica 2.1.2: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
5	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %
10	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %
15	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %
20	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	3 %	8 %
25	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	4 %	14 %
30	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	8 %	2 %	0 %	2 %	10 %	18 %
35	0 %	0 %	0 %	0 %	3 %	17 %	5 %	1 %	4 %	17 %	32 %
40	1 %	0 %	1 %	0 %	9 %	17 %	8 %	1 %	7 %	28 %	41 %
45	3 %	0 %	3 %	0 %	23 %	33 %	19 %	5 %	12 %	43 %	51 %
50	8 %	5 %	8 %	0 %	34 %	33 %	26 %	9 %	18 %	56 %	60 %
55	14 %	11 %	14 %	7 %	49 %	33 %	35 %	16 %	26 %	69 %	68 %
60	23 %	11 %	23 %	27 %	66 %	42 %	52 %	25 %	35 %	78 %	82 %
65	33 %	11 %	32 %	53 %	77 %	50 %	66 %	35 %	44 %	80 %	88 %
70	45 %	37 %	45 %	67 %	91 %	83 %	84 %	48 %	56 %	86 %	96 %
75	63 %	53 %	62 %	80 %	100 %	92 %	94 %	65 %	70 %	92 %	96 %
80	77 %	63 %	77 %	93 %	100 %	100 %	98 %	78 %	82 %	96 %	97 %
85	90 %	84 %	90 %	100 %	100 %	100 %	100 %	91 %	92 %	97 %	97 %
90	98 %	95 %	98 %	100 %	100 %	100 %	100 %	98 %	98 %	99 %	100 %
95	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	99 %	100 %
100	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	99 %	100 %

Slika 2.1.1: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Vir: Državni izpitni center, 2018

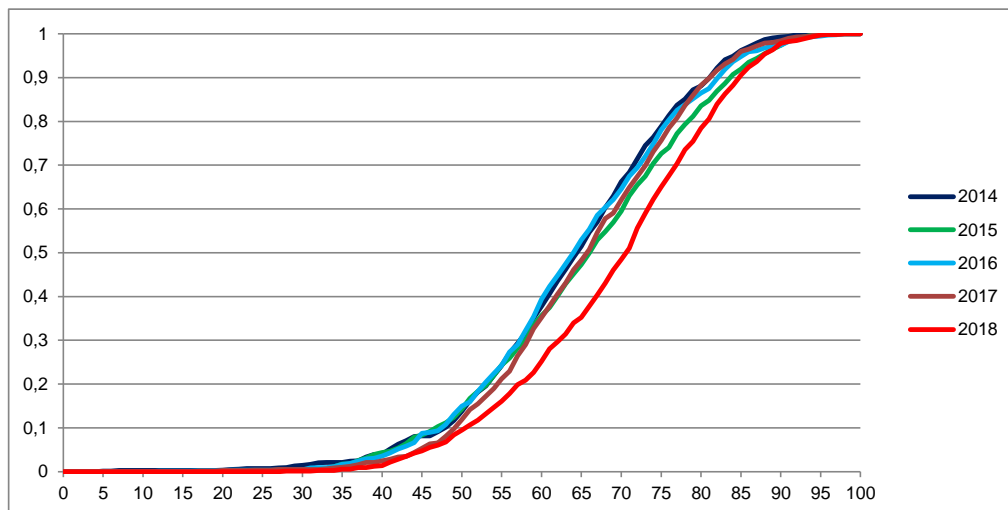
2.2 Meje med ocenami

Preglednica 2.2.1 prikazuje primerjavo mej med ocenami v letih od 2014 do 2018, slika 2.2.1 pa kumulativno frekvenčno porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah za referenčno skupino SM, na kateri se postavljajo meje med ocenami.

Preglednica 2.2.1: Meje med ocenami za zadnjih pet let

Leto	Ocene			
	2	3	4	5
2014	47	58	70	82
2015	47	58	70	82
2016	48	58	70	82
2017	48	58	70	82
2018	49	60	71	82

Slika 2.2.1: Kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah – referenčna skupina SM

Vir: Državni izpitni center, 2018

2.3 Porazdelitev dosežkov po ocenah

Preglednica 2.3.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po ocenah pri sociologiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2018 (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.3.2 in slika 2.3.1 pa delež kandidatov s posameznimi ocenami (tj. relativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

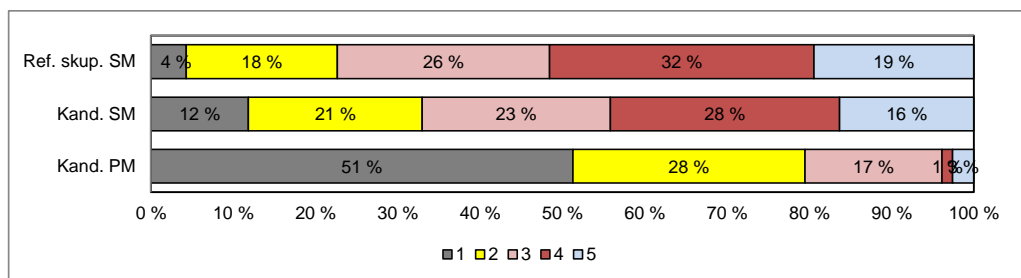
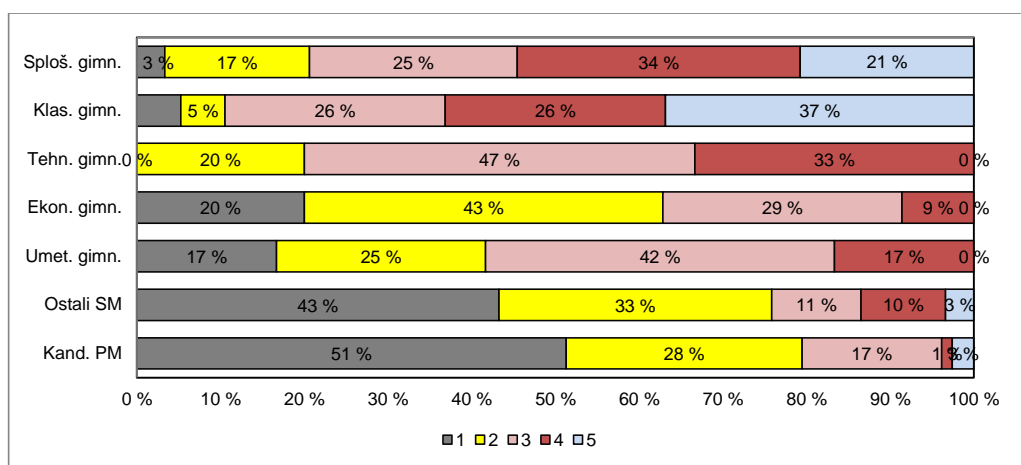
Preglednica 2.3.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	22	1	23	0	7	2	9	32	109	77	40
2	114	1	115	3	15	3	21	136	194	58	22
3	164	5	169	7	10	5	22	191	210	19	13
4	223	5	228	5	3	2	10	238	256	18	1
5	137	7	144	0	0	0	0	144	150	6	2
Uspešni	638	18	656	15	28	10	53	709	810	101	38
Skupaj	660	19	679	15	35	12	62	741	919	178	78

Preglednica 2.3.2: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Oцена	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	3 %	5 %	3 %	0 %	20 %	17 %	15 %	4 %	12 %	43 %	51 %
2	17 %	5 %	17 %	20 %	43 %	25 %	34 %	18 %	21 %	33 %	28 %
3	25 %	26 %	25 %	47 %	29 %	42 %	35 %	26 %	23 %	11 %	17 %
4	34 %	26 %	34 %	33 %	9 %	17 %	16 %	32 %	28 %	10 %	1 %
5	21 %	37 %	21 %	0 %	0 %	0 %	0 %	19 %	16 %	3 %	3 %
Uspešni	97 %	95 %	97 %	100 %	80 %	83 %	85 %	96 %	88 %	57 %	49 %
Skupaj	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Slika 2.3.1: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Vir: Državni izpitni center, 2018

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2018

V preglednici 3.1 so zbrani splošni podatki (tj. statistike) o kandidatih, ki so opravljali izpit splošne mature iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2018.

Preglednica 3.1: Splošni podatki o kandidatih pri izpitu SM iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku 2018

	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
Število kandidatov	660	19	679	15	35	12	62	741	919	178	78
Povprečni splošni uspeh pri SM*	18,80	18,61	18,80	16,15	14,59	16,13	15,35	18,57	18,33	15,92	-
Povprečni uspeh v 4. letniku SŠ	3,73	3,63	3,73	3,27	3,14	3,08	3,16	3,68	3,57	2,90	-
Povprečni uspeh v 3. letniku SŠ	3,70	3,68	3,70	3,53	3,51	3,33	3,48	3,68	3,60	3,11	-
Povprečna ocena pri predmetu SM	3,51	3,84	3,52	3,13	2,26	2,58	2,53	3,44	3,16	1,98	1,76
Povprečna originalna ocena pri predmetu SM**	3,49	3,84	3,50	3,13	2,20	2,42	2,47	3,42	3,12	1,90	1,76
Povprečno število odstotnih točk pri predmetu SM	70,18	74,08	70,29	66,26	55,54	57,33	58,48	69,30	65,48	49,57	45,39
Mediana odstotnega števila točk pri predmetu SM	72	75	72	65	57	64	60	71	68	48	45
Standardni odklon odstotnih točk pri predmetu SM	12,58	11,59	12,56	7,88	10,64	16,87	12,20	12,94	15,80	16,69	16,75
Povprečna ocena pri predmetu v 4. letniku SŠ	3,81	4,05	3,82	3,08	3,31	3,25	3,25	3,77	3,65	2,82	4,17
Povprečna ocena pri predmetu v 3. letniku SŠ	4,32	4,21	4,32	4,15	3,73	3,50	3,86	4,29	4,21	3,53	3,95
Korelacija splošnega uspeha pri SM in ocene pri predmetu SM*	0,76	-	0,76	-	-	-	0,67	0,76	0,76	0,73	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 4. letniku SŠ*	0,74	-	0,74	-	-	-	0,22	0,72	0,72	0,59	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 3. letniku SŠ*	0,67	-	0,67	-	-	-	0,35	0,65	0,63	0,39	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 4. letniku SŠ***	0,70	-	0,70	-	0,60	-	0,42	0,69	0,71	0,63	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 3. letniku SŠ***	0,70	-	0,70	-	0,60	-	0,42	0,69	0,71	0,63	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 4. letniku SŠ***	0,64	-	0,64	-	0,62	-	0,37	0,63	0,67	0,65	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 3. letniku SŠ***	0,53	-	0,53	-	-	-	0,40	0,53	0,56	0,39	-
Korelacija notranjega in zunanjega dela pri SM	0,28	-	0,28	-	0,23	-	0,32	0,29	0,41	0,29	0,29
Odstotek neuspešnih s PP	3,33	5,26	3,39	0,00	20,00	16,67	14,52	4,32	11,86	43,26	51,28
Odstotek neuspešnih brez PP	5,45	5,26	5,45	0,00	25,71	33,33	20,97	6,75	15,23	50,56	51,28

*Pri izračunu povprečnega splošnega uspeha pri SM so upoštevani samo uspešni kandidati (10 točk ali več). Enako velja tudi za korelacije s splošnim uspehom pri SM.

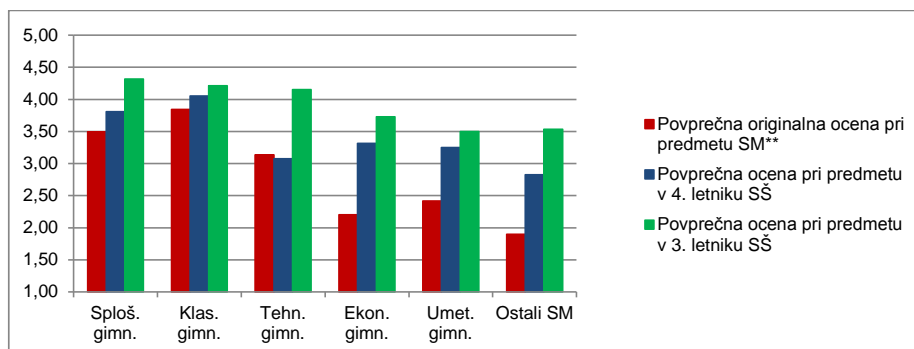
**Originalna ocena je ocena pri predmetu SM, izračunana iz odstotnih točk, brez upoštevanja PP (pogojno pozitivne), ocenjevanja na OR namesto VR ali upoštevanja ocene iz prejšnjega roka.

***Korelacija z oceno pri predmetu SM se računa z originalno oceno pri predmetu SM.

Če je manj kakor 30 popolnih parov podatkov, se korelacija ne izračuna.

Slika 3.1 prikazuje primerjavo povprečne originalne ocene pri izpitu SM iz sociologije in povprečnih ocen iz sociologije v 4. in 3. letniku srednje šole. Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

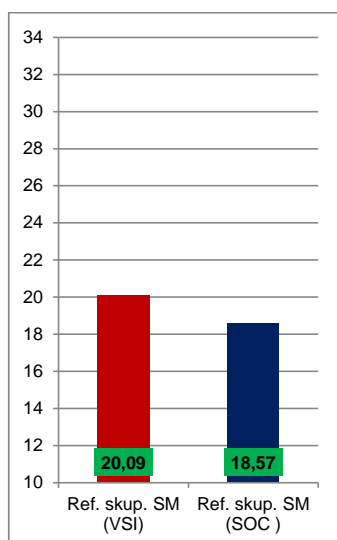
Slika 3.1: Povprečne ocene pri izpitu SM iz sociologije

Vir: Državni izpitni center, 2018

Slika 3.2 prikazuje primerjavo povprečnega splošnega uspeha vseh gimnazijcev, ki so v spomladanskem izpitnem roku 2018 prvič v celoti opravljali splošno matura (ref. skup. SM – VSI), in gimnazijcev, ki so v tem izpitnem roku prvič v celoti opravljali izpit SM iz sociologije (ref. skup. SM – SOC).

Slika 3.2: Povprečni splošni uspeh pri SM in pri izpitu SM iz sociologije

Vir: Državni izpitni center, 2018

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM

4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita

Preglednica 4.1.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri zunanjem in notranjem delu izpita iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku SM 2018.

Preglednica 4.1.1: Osnovni statistični podatki

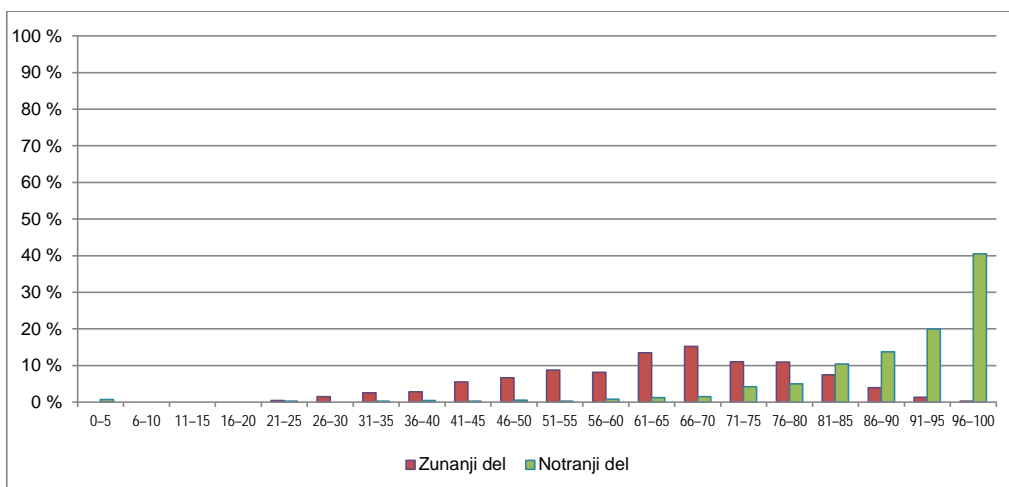
	Zunanji del	Notranji del
Število kandidatov	741	741
Povprečno število odstotnih točk	51,11	18,20
Standardni odklon odstotnih točk	11,88	2,72
Maksimalno število odstotnih točk	78,25	20,00
Povprečna težavnost	0,64	0,91

Preglednica 4.1.2 in slika 4.1.1 prikazujeta relativno frekvenčno porazdelitev referenčne skupine SM po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku SM 2018.

Preglednica 4.1.2: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Odstotki	Zunanji del	Notranji del
0-5	0 %	1 %
6-10	0 %	0 %
11-15	0 %	0 %
16-20	0 %	0 %
21-25	0 %	0 %
26-30	1 %	0 %
31-35	3 %	0 %
36-40	3 %	0 %
41-45	6 %	0 %
46-50	7 %	1 %
51-55	9 %	0 %
56-60	8 %	1 %
61-65	13 %	1 %
66-70	15 %	1 %
71-75	11 %	4 %
76-80	11 %	5 %
81-85	7 %	10 %
86-90	4 %	14 %
91-95	1 %	20 %
96-100	0 %	40 %
SKUPAJ	100 %	100 %

Slika 4.1.1: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Vir: Državni izpitni center, 2018

4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita

Preglednica 4.2.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri posameznih delih izpita iz sociologije v spomladanskem izpitnem roku SM 2018.

Preglednica 4.2.1: Osnovni statistični podatki po posameznih delih izpita

	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2	Seminarska naloga
Število kandidatov	741	741	741
Povprečno število odstotnih točk	23,24	27,84	18,20
Standardni odklon odstotnih točk	5,52	7,63	2,72
Maksimalno število odstotnih točk	35,00	45,00	20,00
Povprečna težavnost	0,66	0,62	0,91

4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih

Izpitna pola 1

Izpitna pola 1 vsebuje 4 strukturirane naloge, ki lahko vključujejo različno število vprašanj. Pri 1. nalogi (*Identiteta in kultura*) je bilo tokrat 11 vprašanj, pri 2. (Družbene različnosti in neenakosti) 10, pri 3. (Religija in verovanski sistemi) prav tako 10 in pri 4. nalogi (Množični mediji in komunikacije) 9 vprašanj. Kandidati izberejo in odgovarjajo na celoten sklop vprašanj pri dveh nalogah. Pri vsaki lahko dosežejo največ 20 točk, skupaj 40. Izpitna pola 1 predstavlja 35 % ocene.

Povprečno število (absolutnih) točk, ki so ga kandidati, ki so maturo opravljali prvič (brez poklicnih maturantov in drugih) – bilo jih je 741, dosegli pri tem delu izpita, je bilo 26,56 točke, kar je 23,24 odstotne točke. Če upoštevamo vse kandidate (brez poklicnih maturantov) – bilo jih je 919, je bilo povprečno število absolutnih točk 25,3, kar je 21,90 odstotne točke.

Največ kandidatov je izbralo 2. nalogo (*Družbene različnosti in neenakosti*), sledijo 4., 1. in 3. naloga. Največje povprečno število absolutnih točk so zbrali pri 4. nalogi, sledijo 3., 2. in 1. naloga. Slednja tudi najbolj izstopa glede povprečnega števila absolutnih (in relativnih) točk. Kot je razvidno iz preglednice 4.3.1, je bila izbira kandidatov nekoliko neuravnotežena. Več kot 500 jih je izbralo 2. in 4. nalogo, več kot pol manj 1. in najmanj 3. nalogo.

Indeks težavnosti (IT) izpitne pole 1 je 0,66, če upoštevamo kandidate, ki so maturo opravljali prvič (v nadaljevanju: referenčna skupina), in 0,63, če upoštevamo vse kandidate brez poklicnih maturantov.

Preglednica 4.3.1 (*Dosežki pri izpitni poli 1, IT*) prikazuje število kandidatov (referenčna skupina), ki so odgovarjali na posamezno nalogo (N), povprečno število doseženih točk in indeks težavnosti.

Preglednica 4.3.1: Dosežki pri izpitni poli 1, IT

Naloga	N	Povprečno število (abs.) točk	IT
1	227	10,59	0,53
2	553	13,18	0,66
3	188	13,43	0,67
4	514	14,51	0,73

V nadaljevanju je predstavljenih še nekaj opažanj po posameznih nalogah in vprašanjih izpitne pole 1.

1. strukturirana naloga: Identiteta in kultura

IT pri vprašanjih 1. naloge se gibljejo med 0,32 in 0,81. Najtežje vprašanje za kandidate je bilo očitno vprašanje 1.9 (Vir 3 nakazuje, da je sociolog Max Weber vrednote protestantizma povezal z razvojem kapitalizma. Pojasnite, kako je to dvoje povezano v njegovi interpretaciji.), najbolje pa so odgovarjali na vprašanje 1.4 (Navedite primer simbola in pojasnite njegov pomen.) Kandidati so slabše odgovarjali tudi na vprašanja 1.10 (Pojasnite, zakaj vrednote varčnosti in skromnosti niso usklajene s sodobnimi potrošniškimi družbami.) in 1.11 (Navedite dva primera posledic materialne hiperprodukcije in potrošniške mentalitete.). IT za ti vprašanja sta bila 0,39 in 0,40. IT, nižja od 0,5, sta bila tudi pri vprašanjih 1.05 (Opredelite jezik kot poseben znakovni sistem.) – IT 0,39, in 1.07 (Utemeljite trditev, da so vrednote širše kulturno določene. Uporabite lahko vir 2.) – IT 0,42.

2. strukturirana naloga: Družbene različnosti in neenakosti

IT pri drugi nalogi se gibljejo od 0,54 do 0,85. Kandidati so najslabše odgovarjali na vprašanje 2.10 (*Kaj je značilno za prekarno zaposlene?*), najbolje pa na vprašanje 2.9 (*Kratko predstavite dve skupini ljudi, ki sta bolj izpostavljeni revščini, in pojasnite razloge za to.*). Dobri odgovori so bili tudi na vprašanja 2.5 (*Kako imenujemo znake, po katerih lahko prepoznamo status posameznika?*) – IT 0,83, in 2.1 (*O kateri obliki družbene slojevitosti govori vir 1?*) – IT 0,81. Nekoliko težja so bila še vprašanja 2.3 (*Kateri dejavnik (determinanta) pripisanega družbenega statusa je omenjen v viru 1? Pojasnite tudi, kaj je pripisani družbeni status.*), 2.4 (*Navedite in kratko razložite teorijo, ki družbeno neenakost/slojevitost povezuje z lastništvom proizvodjalnih sredstev (vir 1).*) in 2.8 (*Pojasnite socialno izključenost revnih.*). IT so bili 0,55, 0,58 in 0,57.

3. strukturirana naloga: Religija in verovanski sistemi

IT se gibljejo med 0,35 in 0,87. Kandidati so najslabše odgovarjali na vprašanje 3.7 (*Navedite primer take skupnosti.*) (op.: primer kulta, kar je povezano z odgovorom na vprašanje 3.6), najbolje pa na vprašanje 3.3 (*Kateri vrsti religijske skupnosti prepoznate v teh dveh opisih?*). IT pri vseh drugih vprašanjih so med 0,62 in 0,70, kar kaže na to, da so bili odgovori v povprečju pomanjkljivi, da pa jih ni bilo veliko popolnoma napačnih.

4. strukturirana naloga: Množični mediji in komunikacije

Kandidati, ki so izbrali to nalogo, so v povprečju dosegli najvišje število točk. Izrazito slabih ali napačnih odgovorov ni bilo veliko, vendar pa tudi zelo dobrih ne. IT se gibljejo med 0,62 in 0,79. Največ napačnih odgovorov je bilo očitno pri vprašanju 4.4, pri katerem je bilo treba med štirimi ponujenimi možnostmi izbrati stoletje, v katerem je bil izumljen tiskarski stroj. Najlažje je bilo vprašanje 4.2 (*Opišite eno izmed funkcij medijev, ki ni razvidna iz vira 1.*). Kandidati so nekoliko slabše odgovarjali tudi na vprašanje 4.3 (*Predstavite teorijo hipodermične igle.*); IT je bil 0,63. Pri vseh drugih vprašanjih so IT blizu ali večji od 0,70.

Izpitna pola 2

Izpitna pola 2 vsebuje 5 esejskih nalog. Kandidati izberejo in odgovarjajo na dve. Za posamezen odgovor dobijo največ 20 točk, skupaj 40. To predstavlja 45 % ocene.

Esejske naloge lahko vsebujejo dodatna navodila. Tokrat so bila vključena pri 2. in 4. nalogi.

Povprečno število (absolutnih) točk, ki so ga kandidati, ki so maturo opravljali prvič (brez poklicnih maturantov in drugih), dosegli pri tem delu izpita, je 24,75 točke, kar je 27,84 odstotne točke. Če upoštevamo vse kandidate (brez poklicnih maturantov), je bilo povprečno število absolutnih točk 23,19, kar je 26,09 odstotne točke.

Največ kandidatov je izbralo 3. nalogo (*Predstavite in primerjajte funkcije družine v predmodernih in (post)modernih družbah.*), ne veliko manj 5. nalogo (*Predstavite in primerjajte različne načine ugotavljanja razširjenosti, obsega in vrste kriminalitete.*). Precej manj jih je izbralo 2. (*Razpravljajte o vplivih potrošniške kulture na ukvarjanje s telesom.*) in 4. nalogo (*Razpravljajte o tem, katere individualne in družbene okoliščine lahko vplivajo na šolski uspeh in doseženo stopnjo formalne izobrazbe posameznikov.*). Daleč najmanj kandidatov – samo 82 – je izbralo 1. nalogo (*Razpravljajte o socialni državi in državi blaginje.*).

IT izpitne pole 2 je 0,62, če upoštevamo kandidate, ki so maturo opravljali prvič, in 0,58, če upoštevamo vse kandidate brez poklicnih maturantov.

Preglednica 4.3.2 (*Dosežki pri izpitni poli 2, IT*) prikazuje število kandidatov, ki so odgovarjali na posamezno nalogo (N), povprečno število doseženih (absolutnih) točk in indeks težavnosti za posamezno nalogo. Vsi podatki veljajo za referenčno skupino.

Preglednica 4.3.2: Dosežki pri Izpitni poli 2, IT

Naloga	N	Povprečno število (abs.) točk	IT
1	82	10,93	0,55
2	276	12,46	0,62
3	466	11,32	0,57
4	238	12,08	0,60
5	420	13,85	0,69

IT posameznih nalog se gibljejo med 0,55 in 0,69. Najnižje ocenjeni odgovori so bili pri 1. nalogi, najboljše pri 5. nalogi. Nekoliko slabši odgovori so bili tudi pri 3. nalogi, ki jo je sicer izbralo največ kandidatov.

Seminarska naloga

Kandidati lahko dobijo pri seminarski nalogi največ 20 točk; to predstavlja 20 % ocene. Povprečno število doseženih točk (absolutno in relativno) pri tem delu izpita (notranji del) je bilo 18,20 točke. IT je bil 0,91, korelacija med zunanjo in notranjo oceno pa 0,29. To velja za referenčno skupino, če upoštevamo vse kandidatov brez poklicnih maturantov, pa so dosežki naslednji: povprečno število točk je 17,46, IT je 0,87 in korelacija 0,41.

4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov

Izpitna pola 1

1. strukturirana naloga: Identiteta in kultura

Kot je bilo že prej omenjeno, je kandidatom povzročalo največ težav vprašanje 1.9 o Webrovi tezi o povezanosti med protestantizmom in razvojem kapitalizma. Tudi zunanji ocenjevalci ugotavljajo, da je bilo med odgovori na to vprašanje precej napačnih ali vsaj nenatančnih, pomanjkljivih, čeprav prav tega vprašanja nihče posebej ne izpostavlja kot posebej težkega. Opozarjajo pa na vprašanje 1.5 (*Opreделите jezik kot poseben znakovni sistem.*), kjer so ugotavljali pomanjkljivost opredelitev in pogoste odgovore, v katerih so kandidati navajali samo, da je jezik pomembno sredstvo komunikacije in/ali naštevali druge funkcije jezika. Težave opažajo tudi pri vprašanju 1.6 (*Kako se človeški jeziki ločijo od živalskih komunikacij?*). Malo jih omenja težave pri vprašanjih 1.10 in 1.11, čeprav so kandidati nanju odgovarjali slabše (glede na IT). Precej zunanjih ocenjevalcev pa je poudarilo slabše odgovore na vprašanje 1.7 (*Utemeljite trditev, da so vrednote širše kulturno določene.*), kar kaže tudi IT (0,42). Precej odgovorov je šlo v smeri univerzalnosti vrednot, malo jih je v odgovor vključilo spremenljivost vrednot v času in prostoru. Zunanji ocenjevalci opozarjajo še na pomanjkljive ali napačne odgovore pri vprašanju 1.1 (*Opreделите inkulturacijo z vidika posameznika.*). Tu je precej kandidatov zamenjevalo inkulturacijo z akulturacijo. IT je bil 0,54. Zunanji ocenjevalci zatrjujejo, da so kandidati na vprašanja pri tej nalogi odgovarjali najslabše, da pa so bila tudi vprašanja pretežka ali nenatančna. Na slabše odgovore kažejo tudi IT.

2. strukturirana naloga: Družbene različnosti in neenakosti

Precej zunanjih ocenjevalcev opaža slabo poznavanje prekarnosti (vprašanje 2.10). Da so bili odgovori slabši, kaže tudi najnižji IT v okviru te naloge (0,54). Slabše odgovore opažajo tudi na vprašanje 2.8 o socialni izključenosti revnih, kar potrjuje tudi IT. Vprašanje 2.5 o znakih, po katerih lahko prepoznamo status posameznika, je bilo včasih razumljeno kot vprašanje o določnicah statusa, kar se je potem nadaljevalo tudi pri vprašanju 2.6, kjer so kandidati naštevali in predstavljali te določnice. Večina kandidatov pa s tem ni imela problemov, saj je za vprašanje 2.5 IT 0,83. Je pa nižji (0,68) pri vprašanju 2.6, kjer je bilo treba navesti in kratko razložiti dva različna primera teh znakov. Zunanji ocenjevalci opažajo, da so kandidati navajali istovrstne primere (največkrat materialne dobrine) in/ali da jih niso razložili. Zunanji ocenjevalci ugotavljajo še slabše in nenatančne opredelitve relativne revščine (vprašanje 2.7; IT je 0,66), pomanjkljivo razlago teorije (vprašanje 2.4; IT je 0,58) ter težave z ugotovitvijo dejavnika pripisanega statusa in pojasnitvijo tega statusa (vprašanje 2.3).

3. strukturirana naloga: Religija in verovanski sistemi

Kot je bilo že omenjeno, se je kot najtežje izkazalo vprašanje 3.7, pri katerem je bilo treba navesti primer kulta. To opažajo tudi zunanji ocenjevalci. Kandidati so navajali vse mogoče primere, za katere so ocenjevalci morali preverjati, ali so ustrezni. Pogosto so kandidati napačno odgovorili že na predhodno vprašanje, ko je bilo treba iz vira prepoznati, da gre za kult, napačna je bila potem tudi navedba primera. Zunanji ocenjevalci opažajo še pomanjkljive ali napačne odgovore na vprašanje 3.8 (*Kako sociološka teorija opredeljuje pojem »sekularizacija«?*). Zdi se, da so tu nekateri kandidati

napačno prebrali/razumeli vprašanje, saj so kot odgovor navajali teorije (npr. funkcionalistične). Po opažanjih zunanjih ocenjevalcev so bili pomanjkljivi tudi odgovori na vprašanje 3.9 (*Razložite pojem »laizacija družbe« in navedite še dva vidika sekularizacije.*). Nekateri kandidati niso razlikovali med pojmom laizacija in sekularizacija; zdi se, da niso razumeli, da je laizacija samo en od vidikov sekularizacije. Zunanji ocenjevalci omenjajo še nenatančne razlage kompenzacijske (vprašanje 3.1) in legitimacijske funkcije religije (vprašanje 3.4) – IT pri obeh vprašanjih sta sicer 0,70 – ter napačne odgovore na vprašanje 3.2 (*Kako imenujemo vključevanje elementov različnih religijskih tradicij v verovanja in religijske prakse?*).

4. strukturirana naloga: Množični mediji in komunikacije

Kandidati so pri tej nalogi dosegli največje povprečno število točk, tudi izbrana je bila velikokrat. Zunanji ocenjevalci ne opažajo večjega števila napačnih odgovorov. Omenjajo pomanjkljive odgovore na vprašanja 4.3 (*Predstavite teorijo hipodermične igle.*), 4.7 (*Primerjajte javni in komercialni RTV glede vsebine in dostopnosti.*), 4.8 (*Predstavite pojem medijska manipulacija.*) in 4.9 (*Kratko opišite stereotipno predstavitev žensk v medijih.*). Le redki omenjajo napačne odgovore na vprašanje 4.4 o stoletju izuma tiskarskega stroja, čeprav so kandidati na to vprašanje izbirnega tipa odgovarjali najslabše.

Izpitna pola 2

Pri izpitni poli 2 težko govorimo o popolnoma nepravilnih odgovorih. Kandidati so le v redkih primerih odgovarjali popolnoma nekaj drugega, kot je zahtevala naloga. Govorimo lahko o dobrih, celovitih in slabših, površnih in pomanjkljivih odgovorih. Slabi so tudi odgovori, kjer kandidati ostajajo na ravni »prostega spisa«, brez vključevanja sociološke terminologije, socioloških spoznanj/teorij, argumentov, vnašajo v odgovore stereotipe in predsodke itd. V nadaljevanju so predstavljene nekatere pomanjkljivosti odgovorov, ki so jih opazili zunanji opazovalci, kar pa ne pomeni, da je bilo to značilno za vse ali večino odgovorov.

1. esejska naloga: Razpravljajte o socialni državi in državi blaginje.

Prvo esejsko nalogo je izbralo zelo malo kandidatov (samo 82). Nekateri zunanji ocenjevalci sploh niso imeli nobenega primera. Tisti, ki so ocenjevali nekaj primerov teh esejskih odgovorov, pa ugotavljajo, da so bili ti ali precej dobri ali pa zelo slabi. Da so bili odgovori v povprečju slabši, kaže povprečno število doseženih točk, ki je najnižje (10,93). Zunanji ocenjevalci pri slabših odgovorih ugotavljajo, da so bili ti precej splošni, zdravorazumski, brez opredelitev socialne države in države blaginje ter razlikovanja med njima, brez opredelitve socialne politike itd. Večkrat so kandidati pisali na splošno o državi, predstavljali oblike političnih sistemov (demokracijo in avtokracijo) ter komaj kakšno besedo namenili socialni državi in državi blaginje. Precej je bilo tudi kritike in moraliziranja o (ne)delovanju države. V skoraj nobenem odgovoru ni bilo vsaj nakazane razlage/razprave o ovirah pri uveljavljanju socialne države in države blaginje.

2. esejska naloga: Razpravljajte o vplivih potrošniške kulture na ukvarjanje s telesom.

Naloga je vsebovala tudi dodatna navodila, da v odgovorih ne bi prišlo do večjih zastranitev. Tako dodatna navodila zahtevajo, da kandidati v odgovor vključijo koncept potrošništva in značilnosti potrošniške družbe, njeno povezanost s problematiko zdravja in bolezni ter družbeno konstrukcijo telesa. Predstavili naj bi tudi oblike ukvarjanja s telesno podobo in razložili, kako nezadovoljstvo z njo lahko podpira interese kapitala. Zunanji ocenjevalci ugotavljajo, da je bila glavna pomanjkljivost v odgovorih umanjkanje predstavitev značilnosti potrošniške družbe oziroma je bila ta površna in pomanjkljiva. Tako je bila skopo predstavljena tudi njena povezanost s problematiko zdravja in bolezni ter ukvarjanja s telesom. Precej odgovorov je bilo osredinjenih na opisovanje, kaj ljudje počnemo s telesom in kako posegamo vanj. Nekateri zunanji ocenjevalci dodajajo, da je bilo več odgovorov zelo splošnih, na ravni prostega spisa, brez sociološke terminologije in argumentacije, nekateri napisani celo kot spis na temo prehranjevanja.

3. esejska naloga: Predstavite in primerjajte funkcije družine v predmodernih in (post)modernih družbah.

To esejsko nalogo je izbralo največ kandidatov (466), povprečno število točk je bilo le malo višje kot pri 1. nalogi (11,32). Zunanji ocenjevalci opažajo, da kandidati večinoma poznajo funkcije družine in jih v odgovorih navajajo, slabše pa so razlage teh funkcij oziroma njihovo razumevanje. Pri tem je bilo največ težav pri predstavitvi in razumevanju ekonomske in emocionalne funkcije (pri slednji se je večkrat pojavila trditev, da je bila ta v ospredju v tradicionalnih družbah, v modernih pa da ni več tako). Še več težav je bilo pri pojasnjevanju spreminjanja teh funkcij in primerjavi med tradicionalno in (post)moderno družbo. Zdi se, da kandidati ne vedo prav dobro, kaj so tradicionalne družbe in jih pogosto mešajo z zgodnjimi modernimi družbami (kar je opazno npr. iz trditev, da so bili v tradicionalnih družbah zaposleni samo moški). V več odgovorih so bile opažene zastranitve: kandidati so npr. pisali o različnih oblikah družin, spreminjanju družinskega življenja v zadnjih desetletjih, delitvi družinskega dela in vlog ipd.

4. esejska naloga: Razpravljajte o tem, katere individualne in družbene okoliščine lahko vplivajo na šolski uspeh in doseženo stopnjo formalne izobrazbe posameznikov.

Tudi ta naloga je vsebovala dodatna navodila, ki so zahtevala, da kandidati vključijo v odgovor ugotovitve funkcionalistične in katere od konfliktnih teorij glede možnosti šolanja in šolske uspešnosti učencev iz različnih družbenih slojev. Zunanji ocenjevalci ugotavljajo, da je bila največja pomanjkljivost odgovorov prav slednje, da namreč kandidati niso vključevali ugotovitev teh teorij, še posebej konfliktnih oziroma ene od njih. Kot opažajo zunanji ocenjevalci, je veliko kandidatov pisalo o družbenih okoliščinah oziroma dejavnikih, ki lahko vplivajo na šolski uspeh (brez vključevanja teorij), več pa se jih je pri tem omejilo samo na vpliv družine. V precej odgovorih je umanjala tudi razprava o vplivu individualnih okoliščin. Nekateri esejski odgovori so bili omejeni na kritiko šole.

5. esejska naloga: Predstavite in primerjajte različne načine ugotavljanja razširjenosti, vrst in obsega kriminalitete.

Nalogo je izbralo veliko kandidatov (420), povprečno število doseženih točk je bilo najvišje (13,85). Precej zunanjih ocenjevalcev pohvali odgovore kandidatov, vendar opaža tudi nekatere pomanjkljivosti. Kandidati so pokazali poznavanje teh različnih načinov in jih tako tudi ustrezno predstavili, slabše pa so bile primerjave (po čem se ti načini razlikujejo ..., so si morda podobni, primerjava ugotovitev oziroma rezultatov itd.). Primerjave so sploh šibka točka v različnih esejskih (in drugih) nalogah. Nekateri kandidati so po opažanjih zunanjih ocenjevalcev imeli težave z razumevanjem samonaznanitvenih študij, ki so jih razumeli kot neke vrste samoprijavo storilcev (policiji, sodišču ...). Zunanji ocenjevalci opažajo tudi nekaj zastranitev: nekateri kandidati so pisali o socioloških teorijah odklonskosti, drugi o vzrokih kriminala, tretji o odklonskosti in kriminaliteti na splošno itd.

4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah

Vprašalnik je oddalo 24 zunanjih ocenjevalcev. Sestavo (strokovno in vsebinsko ustreznost, tehnično izvedbo) izpitne pole 1 so ocenili s povprečno oceno 4,2 (na lestvici od 1 do 5), izpitno polo 2 so ocenili s povprečno oceno 4,6. Njihova ocena *Navodil za ocenjevanje* izpitne pole 1 je bila 4,0, prav toliko je bila tudi ocena *Navodil za ocenjevanje* izpitne pole 2. Večina zunanjih ocenjevalcev nima kritičnih pripomb na sestavo nalog, večina jih meni, da so večinoma sestavljene ustrezno, prav tako tudi *Navodila za ocenjevanje*. Posamezni ocenjevalci imajo nekaj pripomb na posamezna vprašanja v izpitni poli 1. Nekaj jih meni, da so bila vsa vprašanja pri 1. nalogi (*Identiteta in kultura*) ali pretežka ali nenatančna ali nerazumljiva. Nekaj jih pri tej nalogi kot pretežka (oziroma s preveč kompleksnimi pričakovanimi odgovori) poudarja vprašanja 1.2 (*Kaj so simboli in kako se izoblikuje njihova vsebina?*), 1.5 (*Opreделите jezik kot poseben znakovni sistem.*) in 1.7 (*Utemeljite trditev, da so vrednote širše kulturno določene.*). Pri drugih nalogah pretežkih vprašanj ne omenjajo. Kot nenatančna omenjajo vprašanja 3.3, 3.6, 3.9, 4.6 in 4.8. Prelahki naj bi bili vprašanja 2.6 (primeri statusnih simbolov) in 2.9 (skupini ljudi, ki sta bolj izpostavljeni revščini).

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori

5.1 Zunanje ocenjevanje

Obe izpitni poli ocenita dva zunanja ocenjevalca. DPK SM na razdelitvi izpitnega gradiva razloži *Navodila za ocenjevanje* in jih – če se to izkaže za potrebno – dopolni. Ocenjevalci ocenjujejo doma; po približno enem tednu je menjava. Vsak ocenjevalec dobi v ocenjevanje približno enako število izpitnih pol; vsak ocenjuje tako izpitno polo 1 kot izpitno polo 2.

5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene

Vloženih je bilo 70 zahtev za vpogled (lani 82), po vpogledu pa 47 ugovorov na oceno (lani 44) in 1 ugovor na izračun ocene (lani enako). V 24 primerih se je po ugovoru spremenilo število točk navzgor ali navzdol (za povprečno 1,79 odstotne točke), v 12 primerih se je s tem spremenila tudi ocena (lani v 11 primerih).

6 Povzetek

6.1 Ocena uspeha kandidatov

Na splošni maturi 2018 je bil izpit iz sociologije vsebinsko, strukturno in po težavnosti usklajen z veljavnim učnim načrtom in *Predmetnim izpitnim katalogom za sociologijo*. Maturitetni izpit iz sociologije je v spomladanskem izpitnem roku opravljalo 997 kandidatov/kandidatk (1.066 v letu 2017). Kot del splošne mature jih je opravljalo izpit iz sociologije 919 (lani 998), ob poklicni maturi kot peti predmet pa 78 (lani 68). V tem številu je upoštevanih 741 kandidatov/kandidatk, ki so kot dijaki/dijakinje splošnih in strokovnih gimnazij prvič opravljali splošno maturo in so obravnavani kot referenčna skupina za izračune uspešnosti opravljanja izpitov. Ugotoviti je mogoče, da se je število kandidatov/kandidatk pri predmetu sociologija na splošni maturi v primerjavi z letom 2017 nekoliko zmanjšalo (z 998 na 919), vendar je treba dodati, da se je tudi število vseh kandidatov za opravljanje splošne mature zmanjšalo s 6.379 v letu 2017 na 6.255 v letu 2018. Delež maturantov/maturantk, ki so opravljali sociologijo kot izbirni predmet na splošni maturi, je upadel s 15,6 % v letu 2017 na 14,7 % v letu 2019.

Med posameznimi kategorijami kandidatov so bile – podobno kot v preteklosti – precejšnje razlike v dosežkih, najboljši so bili dijaki klasične gimnazije s povprečno oceno 3,84 (zastopani sicer z nizkim številom, bilo jih je namreč le 19) oz. splošnih gimnazij s povprečno oceno 3,52. Dosežena povprečna ocena v referenčni skupini je bila 3,44 (lani 3,21). Letošnji povprečni dosežek kandidatov iz referenčne skupine je bil 69,30 odstotne točke (lani 65,68), in sicer 23,24 točke za izpitno polo 1, za izpitno polo 2 27,84 točke ter 18,20 točk za interni del/seminarsko nalogo. Rezultati so v primerjavi z letom prej boljši pri vseh delih izpita, najbolj so izboljšani pri Izpitni poli 1 s strukturiranimi vprašanji. Povprečna ocena kandidatov, ki so maturo v letu 2018 opravili, je bila pri predmetu sociologija za referenčno skupino 3,44 (lani 3,21).

Pri notranjem delu izpita – seminarski nalogi – je uspešnost vsa leta visoka. Povprečno število doseženih odstotnih točk je bilo tako letos v spomladanskem izpitnem roku 18,20 od 20-ih možnih točk (lani 18,11). Indeks težavnosti za referenčno skupino, ki je maturo opravljala prvič, je za notranji del/seminarsko nalogo 0,91 (0,90 v letu 2017), za zunanji del pa 0,64 (0,57 v letu 2017). Korelacija med notranjim ter zunanjim delom mature je 0,28 in se od predhodnega leta ni spremenila. Ob upoštevanju različnosti ciljev, vsebin in načinov dela je mogoče zapisati, da notranje ocene prispevajo pomemben del k relativno dobri povprečni oceni predmeta. V tej značilnosti sociologija na splošni maturi ni izjema, podobno velja tudi za druge predmete.

Po pregledu doseženih rezultatov mature 2018 se je DPK SM za sociologijo odločila, da spremeni mejo za pozitivno oceno z 48 na 49 odstotnih točk, pa tudi meje za višje ocene: z 58 na 60 odstotnih točk za oceno 3 in s 70 na 71 za oceno 4. Meja 82 točk za oceno 5 je ostala nespremenjena. Za spreminjanje te zadnje ni bilo razlogov, doseženi rezultati so bili primerljivi z lanskimi.

6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Izpitne pole so bile po presoji DPK SM za sociologijo ustrezno sestavljene, kar so potrdila tudi mnenja zunanjih ocenjevalcev iz anketnih vprašalnikov. V izpitnem gradivu so bila zastopana vprašanja z vseh taksonomskih ravni, in sicer v deležih, kakor jih določa predmetni izpitni katalog za splošno maturo pri predmetu.

Zunanji ocenjevalci so ocenili strokovno in vsebinsko ustreznost ter tehnično izvedbo izpitnih pol in navodil za ocenjevanje kot dobro in primerno. Naloge in vprašanja v izpitni poli 1 so tako ocenili z oceno 4,2 (lestvica od 1–5) in naloge v izpitni poli 2 z oceno 4,6. Opozorili so na nekaj vprašanj, ki naj bi bila kandidatom slabše razumljiva oz. zahtevnejša.

Bistvenih razlik med izpitnimi polami mature 2017 in 2018 pri predmetu sociologija v predmetni komisiji nismo zaznali. Dosežki kandidatov in kandidatk kažejo, da so se vprašanja v izpitni poli 1 morda bolj približala doseženim ciljem oz. bolje ujela z njihovim znanjem, saj je bilo prav s to polo izkazano največje izboljšanje dosežkov.

6.3 Druge ugotovitve

V izpitnih gradivih na spomladanskem roku mature 2018 ni bilo ugotovljenih napak. Komisija sodi, da je k temu, poleg skrbne priprave gradiv, prispevala tudi uveljavljena praksa zunanjega pregledovanja. Preglede opravijo učitelji, ki jih izbere Ric: oblikujejo svojo oceno gradiva, komisija njihova mnenja po tehni presoji upošteva ter po potrebi korigira ali dopolni pripravljeno gradivo.

Kandidati so vložili 70 zahtev za vpogled v izpitno dokumentacijo. Po opravljenih vpogledih je 47 kandidatov in kandidatk je vložilo ugovor na oceno in 1 kandidat ugovor na izračun ocene. Ocena se je po ugovoru zvišala 12-im kandidatom/kandidatkam (11-im v letu 2017).